Pro-tukipiste ry:n lausunto Yhdenvertaisuusvaltuutetun kertomuksesta eduskunnalle; ihmiskauppaa koskeva jakso (suositukset 7-9)

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

K 6/2018 vp

Jaana Kauppinen

4.10.2018

PRO·tukipiste

Ihmiskaupan uhrien auttamisen tulee perustua avun ja tuen tarpeeseen.

- Uhrilla tulee olla oikeus sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilön tekemään palvelutarpeen arviointiin
- Vastaanottolain ja sosiaalihuoltolain yhteensovittaminen ja lakien soveltamisohjeet käytännön työntekijöille mahdollisimman pikaisesti
- Rakenteelliset ratkaisut eivät saa estää toimimasta asiakkaan edun mukaisesti
- Korvausmenettelyn kehittäminen tukemaan asiakaslähtöisiä ja oikea-aikaista tukea
- Vastuu auttamispalvelujen kehittämisestä STM:ssä

PRO·tukipiste

Auttamistoimien vahva kytkös rikosprosessiin poistettava 1

- Harkinta- ja toipumisaikaan liittyvä auttamis-järjestelmän ilmoitusvelvollisuus esitutkinta-viranomaisille on ns. pelkäävien uhrien virallisen tunnistamisen merkittävä este
- Auttamisen piiriin pääsy ja siinä pysyminen on sidottu rikosnimikkeeseen
  - Pelko lähteä prosessiin, kun ei tiedä säilyykö nimike ihmiskauppana
  - Turvattomuus ei poistu, vaikka rikosoikeudellista näyttöä ihmiskaupparikokselle ei saadakaan; haavoittuvuus jatkuu
  - Palvelutarve ei poistu, vaikka nimike vaihtuisi
  - Eriarvoisuus eri ryhmien kannalta

Auttamistoimien vahva kytkös rikosprosessiin poistettava 2

- Auttamisen ja rikos- ja oleskeluprosessien eriyttämisen edut
  - Palvelutarve ohjaa auttamista
  - Auttaminen noudattaa sosiaali- ja terveydenhuollon logiikkaa ja tämä tekee siitä ennustettavan ja ymmärrettävän asiakkaalle
  - Mahdollistaa ihmiskaupan uhrien huolenpidon yleisten sosiaali- ja terveydenhuollon perusoikeuksien mukaisesti
  - Kuntoutuva ja toimintakykyinen uhri palvelee myös rikollisten vastuuseen saattamisen tavoitetta
- Ihmiskauppaan erikoistuva poliisin tutkintayksikkö edistäisi ennustettavuutta ja poistaisi alueellisia eroja; yhteistyöpinta auttamiseen ja oleskeluun olisi ehkä helpompi saavuttaa ilman tunnistamista vaikeuttavaa ilmoitusvelvollisuutta

Epävirallinen tunnistaminen ja järjestölähtöinen tuki

- Järjestöjen roolit:
  - Luottamuksen rakentaminen ja ohjaaminen viranomaispalvelujen piiriin
  - Järjestelmän ulkopuolelle jäävien potentiaalisten uhrien tunnistaminen ja tukeminen
  - Suomalaiseen ihmiskauppaan liittyvän kokonaiskuvan täydentäminen; asiakkuudet ja toimintaympäristön analyysi
- Toimintaedellytykset turvattava siten, että järjestölähtöisen toiminnan periaatteet säilyvät

PRO tukipiste